

POSTANOWIENIE

Dnia 9 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Krzysztof Wiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Księżak

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi B.C.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie o sygn. akt VI ACa 343/25,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 9 czerwca 2026 r.,

1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. akt VI ACa 343/25 nastąpiła przewlekłość postępowania;

2. przyznaje skarżącemu B.C. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2.000 (dwa tysiące) złotych za okres od 5 września 2023 r. do 9 czerwca 2026 r.;

3. zwalnia skarżącego od opłaty od skargi na przewlekłość w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. akt VI ACa 343/25.

Paweł Księżak Krzysztof Wiak Mirosław Sadowski

UZASADNIENIE

Pismem z 14 marca 2026 r. B.C. (dalej: „skarżący”) złożył skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie pod sygn. akt VI ACa 343/25. Skarżący wniósł o:

1. stwierdzenie przewlekłości powyższego postępowania;
2. zasądzenie od Skarbu Państwa-Sądu Apelacyjnego w Warszawie kwoty 2 000 zł;
3. zwolnienie skarżącego z opłaty od skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

W uzasadnieniu skargi skarżący wskazał, że apelacja została złożona w terminie, a zatem niezrozumiałe jest dlaczego Sąd Apelacyjny w Warszawie pozostaje całkowicie bierny w jego sprawie.

Odpowiedź na powyższą skargę złożył Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie. W piśmie z 4 maja 2026 r. wniósł on o jej oddalenie. W uzasadnieniu wskazano, że sprawa została zainicjowana pozwem, który wpłynął do Sądu Okręgowego w Warszawie w dniu 5 września 2023 r. Wyrok został wydany 10 grudnia 2024 r. Akta sprawy wraz z apelacją skarżącego wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 2 kwietnia 2025 r. W dniu 23 marca 2026 r. zarządzono doręczenie pozwanemu odpisu apelacji oraz wylosowanie pozostałych członków składu. Postanowieniem z 23 marca 2026 r. referendarz sądowy w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie umorzył postępowanie wywołane wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych. Następnie wylosowano pozostałych członków składu sądu i poinformowano strony o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy. W dniu 3 kwietnia 2026 r. do akt sprawy wpłynęła odpowiedź na apelację skarżącego. Zarządzeniem z dnia 8 kwietnia 2026 r. Przewodniczący VI Wydziału Cywilnego postanowił skierować sprawę do oczekujących na wyznaczenie posiedzenia według kolejności wpływu do referatu na podstawie § 79 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych.

W ocenie Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie postępowanie w niniejszej sprawie nie jest nadmiernie długie. Trwało ono bowiem przed sądem I instancji piętnaście miesięcy, zaś przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie

toczy się od 2 kwietnia 2025 r. Nie upłynął zatem łączny okres 5 lat oczekiwania na uzyskanie prawomocnego rozstrzygnięcia.

W dalszej części uzasadnienia Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wskazał również, że od dłuższego czasu do Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpływa ogromna liczba spraw, których źródłem jest umowa kredytu waloryzowanego walutą obcą. Temu nagłemu i nieprzewidywalnemu wpływowi, liczonemu w dziesiątkach tysięcy pozwów, nie byłby w stanie podołać żaden, najlepiej nawet zorganizowany sąd. W celu zapobieżenia przewlekłości wszystkich postępowań, zostały podjęte przez państwo działania organizacyjne i legislacyjne. Utworzono także od dnia 1 stycznia 2025 roku wydział dedykowany wyłącznie rozpoznawaniu spraw dotyczących kredytów waloryzowanych do walut obcych, co już skróciło czas rozpoznawania wszystkich kategorii spraw. Niemniej jednak duża ilość wpływających środków zaskarżenia oraz korespondencja składana do tych spraw niewątpliwie wydłuża postępowanie w innych sprawach, również w pilnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest zasadna i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Pomimo że ustawa nie określa terminu, po upływie którego następuje przewlekłość postępowania, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, iż stan taki będzie miał zasadniczo miejsce w przypadku beczynności sądu drugiej instancji w zakresie wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej, przekraczającej 12 miesięcy (tak np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 9 stycznia 2019 r., I NSP 4/18; 10 czerwca 2020 r., I NSP 67/20; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18). Jednocześnie trzeba jednak zaznaczyć, że w zakresie oceny wystąpienia przewlekłości postępowania znaczenie ma nie tylko sam sztywny upływ czasu, ale wszystkie okoliczności wpływające na przebieg danego postępowania, w tym również podejmowane w trakcie przez sąd czynności oraz postępowanie skarżącego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

W niniejszej sprawie od wpłynięcia apelacji skarżącego wraz z aktami do Sądu Apelacyjnego w Warszawie minęło ponad 14 miesięcy. Jednocześnie przez niemal 12 miesięcy sąd II instancji nie podjął żadnych kroków, mających na celu nadanie sprawie odpowiedniego biegu – pierwsza czynność techniczna (tj. doręczenie pozwanemu odpisu apelacji oraz wylosowanie pozostałych członków składu orzekającego) miała miejsce po ponad 11 miesiącach, licząc od dnia wpływu apelacji skarżącego. Okoliczność w postaci wskazanej beczynności sądu uznać należy za wystarczającą dla uznania, że w sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania.

Odnosząc się do argumentacji podniesionej w odpowiedzi na skargę, Sąd Najwyższy wskazuje, że duży wpływ spraw nie może mieć zasadniczo znaczenia dla rozpoznawania spraw w rozsądnym terminie (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 25 maja 2023 r., I NSP 12/23) i okoliczność ta nie zwalnia państwa z odpowiedzialności z tytułu przewlekłości postępowania. Jak słusznie przyjął Sąd Najwyższy w postanowieniu z 6 września 2023 r. (I NSP 119/23), „[o]bciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej

proceedzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej”. Dla oceny zasadności skargi na przewlekłość postępowania sądowego istotne znaczenie ma bowiem nie tylko czas trwania postępowania, ale przede wszystkim terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 sierpnia 2023 r., I NSP 113/23).

Okoliczność, że Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie obiektywnie nie dysponuje instrumentami umożliwiającymi mu zapewnienie odpowiednich warunków dla sprawnego rozpoznawania bardzo dużej ilości spraw zawisłych przed tym sądem, przekłada się na brak zawinienia po jego stronie z tytułu zaistniałej przewlekłości postępowania. W niniejszej sprawie nie stwierdzono również przesłanek świadczących o odpowiedzialności sędziego sprawozdawcy z powyższego tytułu. Wskazane przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie obciążenia orzecznicze mają charakter obiektywny, przekładający się na ocenę organizacji sądownictwa jako takiej. Jednakże, jak wskazano powyżej, sam duży napływ spraw, czy też ograniczona ilość sędziów mogących je rozpoznać, nie mogą usprawiedliwiać przewlekłości postępowania i tym samym wpływać negatywnie na sytuację strony, której przysługuje prawo do rozpoznania jej sprawy w rozsądnym terminie (np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 kwietnia 2023 r., I NSP 47/23 i 29 sierpnia 2023 r., I NSP 139/23).

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego, stosownie do treści art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek o zasądzenie od Skarbu Państwa odpowiedniej sumy pieniężnej. Przyznanie jej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05). Wysokość przyznanej sumy pieniężnej powinna być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego. Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia

za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 9 kwietnia 2019 r., I NSP 9/19 i 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

Skarżący wnioskował o przyznanie mu sumy pieniężnej w kwocie 2 000 zł. Sąd Najwyższy wziął pod uwagę charakter sprawy oraz wielkość zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, jak również to, że zasądzenie sumy pieniężnej nie ma na celu wyrównanie szkody powstałej na skutek przewlekłości postępowania. W ocenie Sądu Najwyższego wnioskowana kwota 2000 zł rekompensuje skarżącemu zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania za okres od 5 września 2023 r. do 9 czerwca 2026 r.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji.

Sąd Najwyższy na podstawie art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. 2025, poz. 1228) w zw. z art. 8 ust. 2 i art. 17 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, zwolnił skarżącego od wniesienia opłaty od skargi na przewlekłość postępowania.

Z.G.

[a.ł]

Paweł Księżak Krzysztof Wiak Mirosław Sadowski